

FORMELE RĂSPUNDERII ADMINISTRATIVE

Autor: Cristina VLAS

Universitatea Tehnică a Moldovei

Motto: „Legea reprezintă efortul omului de a organiza societatea.” ([Henry Ward Beecher](#))

Abstract: Răspunderea juridică este o varietate a răspunderii sociale, poate fi considerată și principală. Este o multitudine de drepturi și obligații care apar în urma uzurpării unei norme juridice, având ca urmare sancțiuni aplicate de autoritățile publice în scopul restabilirii ordinii de drept. Răspunderea administrativă este o formă a răspunderii juridice care intervine atunci când s-a comis o abatere administrativă prin încălcarea normelor dreptului administrativ sau a altui drept, pentru care se stabilesc sancțiuni aparte printr-o procedură precisă între autoritățile publice, organe sau particulari. Răspunderea administrativă are mai multe forme: răspunderea administrativ-disciplinară, răspunderea administrativ-contravențională, răspunderea administrativ-penală, răspunderea administrativ-patrimonială.

Cuvinte cheie: răspundere juridică, răspundere administrativă, norme de drept, contravenție, abatere disciplinară, infracțiune, faptă ilicită, act ilegal.

Problema răspunderii juridice administrative este una dintre cele mai importante într-un stat de drept. Regimul juridic al răspunderii administrative se consideră una din problemele actuale. Aplicarea formelor de răspundere administrativă este mai eficientă în practică, deoarece rolul ei este de a pedepsi pentru violarea drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, proprietății, ordinii publice și a altor valori ocrotite prin lege. De aici rezultă că, pentru protejarea acestor valori trebuie să fie sancționată orice încălcare a legii.

Survenirea răspunderii administrative este un proces real și practic, iar aplicarea unei sancțiuni sub formă verbală nu are nici un sens. În practică, un rol important îl au trăsăturile, particularitățile și principiile unei forme de răspundere administrativă de a fi diferențiată de alte forme de răspundere administrativă.

Actualitatea problemei respective vine din momentul apariției drepturilor și obligațiilor ce cad sub incidența normelor juridice administrative.

Problematica răspunderii administrative va fi actuală permanent, deoarece contravenții, infracțiuni și alte încălcări ale legii se săvârșesc în fiecare zi din diverse motive. Studiul are drept scop examinarea regimului juridic al răspunderii administrative pentru realizarea căruia sunt stabilite *obiectivele*:

- de a defini răspunderea juridică și răspunderea administrativă;
- de a determina particularitățile specifice formelor de răspundere administrativă;
- de a defini faptele ilicite caracteristice fiecărei forme de răspundere administrativă;
- de a prezenta o comparare schematică a formelor de răspundere administrativă.

1. Noțiuni generale

Pentru început trebuie să cunoaștem că răspunderea juridică, după natura sa, se divizează în mai multe forme de răspundere: penală, contravențională, disciplinară, civilă, patrimonială și nu în ultimul rând – administrativă.

La rândul ei, răspunderea administrativă are mai multe forme: administrativ – disciplinară, administrativ – contravențională, administrativ – penală, administrativ – patrimonială. Pentru a releva delimitarea formelor de răspundere administrativă mai întâi vom defini fiecare formă în parte.

Răspunderea administrativ – disciplinară intervine atunci când este încălcată cu vinovăție o obligație de serviciu a unui funcționar public, precum și disciplina muncii, care constituie o abatere disciplinară.

Răspunderea administrativ-disciplinară reprezintă realitatea juridică concretizată într-un complex de drepturi și obligații corelative, conținut al raporturilor juridice sancționatorii, stabilite între un organ al autorității administrației publice sau un funcționar public și autorul unei abateri administrative [3, p. 361].

Răspunderea administrativ – contravențională este o formă a răspunderii juridice care intervine în urma săvârșirii de către funcționarul public, în timpul orelor de muncă, a faptelor ce constituie contravenție.

În doctrina juridică se afirmă că răspunderea contravențională apare în legătură cu nașterea unui raport de conflict. În cazul dreptului contravențional, răspunderea contravențională survine în rezultatul încălcării de către un subiect a normelor prescrise de legea contravențională, cu alte cuvinte - în urma nașterii unui conflict.

Răspunderea contravențională, în esența sa, constituie realizarea unui raport de constrângere, altfel spus - de conflict [2, p. 4].

Răspunderea administrativ – penală este reglementată de normele dreptului penal și se aplică funcționarului public în cazul comiterii unei infracțiuni în legătură cu îndeplinirea sarcinilor sale de serviciu potrivit funcției pe care o deține.

Răspunderea administrativ – patrimonială intervine în cazul comiterii unei fapte ilicite de către autoritățile publice și funcționarii publici atunci când au provocat daune.

Potrivit opiniei Profesorului A. Iorgovan, în dreptul administrativ, există două forme de răspundere individualizate printr-o sancțiune represivă: răspunderea administrativă propriu-zisă și răspunderea contravențională și o formă de răspundere individualizată printr-o sancțiune reparatorie – răspunderea organelor administrației publice pentru prejudiciile cauzate prin actele lor ilegale, altfel spus răspunderea administrativ patrimonială [3, p.358].

2. Particularități

Răspunderea administrativă este o categorie distinctă a răspunderii juridice și o componentă a constrângerii administrative, este reprezentată de un ansamblu de norme ale dreptului administrativ și are ca temei al apariției fapta ilicită (acțiunea sau inacțiunea). Conform literaturii de specialitate, fiecare formă a răspunderii administrative are particularități specifice, pe care le vom prezenta în continuare:

Particularitățile răspunderii administrativ – disciplinare:

- este o formă a răspunderii administrative;
- are un caracter strict personal (excepție: organele colegiale);
- sancțiunile se aplică de organele administrative;
- subiectul este funcționarul public;
- este specifică relațiilor de muncă.

Particularitățile răspunderii administrativ – contravenționale:

- fapta ilicită constituie o contravenție;
- conținutul îl formează drepturile și obligațiile funcționarului public;
- obiectul este specific – abateri și sancțiuni contravenționale;
- unicul temei de aplicare a sancțiunii este contravenția săvârșită cu vinovăție;
- contravenția este cauza și temeiul răspunderii contravenționale.

Particularitățile răspunderii administrativ – penale:

- fapta ilicită constituie infracțiune;
- obiectul îl constituie infracțiuni și pedepse penale;
- infracțiunea este cauza și temeiul răspunderii, iar pedeapsa este consecința;
- valorile sociale vizează existența societății.

Particularitățile răspunderii administrativ – patrimoniale:

- intervine atunci când apar pagube cauzate prin actul administrativ;
- fapta poate fi legală dar și ilegală, dar care poate provoca daune;
- se referă atât la prejudiciul material cât și la cel moral;
- asupra existenței prejudiciului se expune instanța de judecată;
- răspunderea autorităților publice este solidară față de cea a funcționarului public care a emis actul.

3. Faptele ilicite generatoare de răspundere

Specific răspunderii administrativ – disciplinare îi este abaterea disciplinară ca fiind o faptă săvârșită cu vinovăție de către funcționarul public în legătură cu munca sa, care se manifestă prin acțiune sau inacțiune, constând într-o abatere de la normele legale, de la regulamentul intern, contractul individual sau colectiv de muncă.

Vorbind despre răspunderea administrativ – contravențională, fapta ilicită este contravenția care se manifestă printr-o faptă (acțiune sau inacțiune) generatoare de răspundere contravențională cu un grad mai redus decât infracțiunea, dar totodată săvârșită cu vinovăție care aduce atingeri valorilor ocrotite de lege.

Fapta ilicită în cadrul răspunderii administrativ – penale este infracțiunea care este o faptă săvârșită cu vinovăție, prin acțiune sau inacțiune, ce aduce prejudicii, este prevăzută de legea penală și este succesibilă de pedeapsă potrivit legii penale.

Potrivit răspunderii administrativ – patrimoniale, aici putem sesiza daunele- paguba suferită de o persoană ca urmare a atingerii aduse drepturilor sale personal nepatrimoniale sau ca urmare a provocării unei suferințe morale și recuperarea prejudiciului [4, lit.d].

Potrivit literaturii de specialitate, putem delimita formele răspunderii administrative în funcție de diverse criterii, pe care le prezentăm mai jos în formă tabelară:

Tabelul 1. Criterii de delimitare a formelor răspunderii administrative.

Criteriile de diferențiere	Răspunderea administrativă disciplinară	Răspunderea administrativă contravențională	Răspunderea administrativă penală	Răspunderea administrativă patrimonială
Subiect Activ	Funcționarul public	Funcționarul public	Funcționarul public	Autoritatea publică Funcționarul public
Norma dreptului	Dreptul administrativ, Dreptul muncii	Dreptul contravențional	Dreptul penal	Dreptul administrativ Dreptul muncii
Fapta ilicită	Abatere disciplinară	Contravenție	Infracțiune	Dauna ,prejudiciu
Legea aplicabilă	1. Constituția R.M., 2. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, 3. Codul muncii.	1. Constituția R.M., 2. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, 3. Codul Contravențional 4. alte legi	1. Codul Penal, 2. Codul de procedură penală 3. Constituția R.M. 4. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public,	1. Constituția R.M., 2. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public 3. Legea contenciosului administrativ 4. Codul muncii.
Organul constatator	Autoritatea publică	Agentul constatator	Procuratura	Autoritatea publică
Organul care aplică sancțiunea	1. Instituția ierarhic superioară 2. Comisia disciplinară	1. Agentul constatator 2. Instanța de judecată	Instanța de judecată	Instanța de judecată
Termenii de prescripție	6 luni de la săvârșirea unei abateri	12 luni de la data comiterii contravenției	1. Infracțiuni grave - nu au termen determinat, 2. Infracțiuni ușoare - au termen determinat	3 ani (drept civil) [1, art. 1424 al. 1]
Principiile	1. P. cercetării prealabile, 2. P. individualizării sancțiunii.	1. P. legalității 2. P. egalității 3. P. dreptății 4. P. caracterului personal al răspunderii contravenționale 5. P. individualizării	1. P. legalității 2. P. umanismului 3. P. democratismului 4. P. caracterului personal al răspunderii 5. P. retroactivității legii penale	1. P. legalității 2. P. egalității 3. P. solidarității 4. P. caracterului personal al răspunderii
Sancțiunile	1. Avertisment, 2. Mustrare 3. Mustrare aspră 4. Suspendarea dreptului de a fi promovat în funcție 5. Suspendarea avansării salariului 6. Destituirea din funcția publică	1. Avertisment 2. Amenda 3. Privarea dreptului de a desfășura o anumită activitate sau de a deține unele funcții. 4. Destituirea din funcție 5. Arestul contravențional	1. Amenda 2. Privarea dreptului de a desfășura o anumită activitate sau de a deține unele funcții. 3. Închisoarea	1. Amenda 2. Confiscări

Cauzele care înlătură răspunderea	1. Executarea ordinului legal al superiorului	1. Renunțarea benevolă 2. Contravenția neînsemnată, tentativa 3. Prescripția 4. Amnistia	1. Amnistia 2. Grațierea 3. Împăcarea	1. Executarea ordinului superiorului
Cauzele care înlătură caracterul faptei	1. Legitima apărare 2. Starea de extremă necesitate	1. Starea de iresponsabilitate 2. Starea de extremă necesitate 3. Constrângerea fizică și psihică 4. Riscul întemeiat 5. Cazul fortuit	1. Legitima apărare 2. Reținerea infractorului 3. Starea de extremă necesitate 4. Constrângerea fizică și psihică 5. Riscul întemeiat 6. Executarea ordinului sau dispoziției superiorului	1. Legitima apărare 2. Starea de extremă necesitate 3. Constrângerea fizică și psihică

Concluzie

Răspunderea administrativă este o formă juridică de pedepsire a persoanelor, care au săvârșit o faptă ilicită, și sunt obligați să suporte sancțiunea stabilită de organele competente. Răspunderea și pedepsirea pentru încălcarea normelor juridice este calea de respectare a legii și de micșorare a contravențiilor, a infracțiunilor, abaterilor disciplinare și altor fapte ilicite.

Fiecare formă a răspunderii administrative este importantă în felul ei, deoarece dacă nu ar fi repartizate astfel s-ar crea o confuzie, ar fi o dezordine totală în ceea ce privește răspunderea din partea autorităților publice.

Bibliografie

1. *Codul civil al Republicii Moldova* din 6 iunie 2002, publicat 22.06.2002 în Monitorul Oficial nr. 82-86 art. Nr. 661.
2. Guțuleac V., Spînu I., Maslov S. *Corelația instituțiilor juridice: raportul juridic de conformare și raportul juridic de conflict cu responsabilitatea juridică și răspunderea juridică în dreptul contravențional*. În "Legea și viața", 2012, nr.7, p.4 -10.
3. Iorgovan A. *Tratat de drept administrativ*. Volumul II. Ediția a IV-a. București: All Beck, 2005.
4. Alexandru Ciorănescu, *Dicționar etimologic român*, 1958-1966.